

*To The Moon
Alice...*

Women and the Holiday
of Rosh Chodesh

Rabbi Efrem Goldberg

(יג:ג) שמואל ① SHMOS 12:2

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשִׁית חֳדָשִׁים רֵאשִׁוֹן הוּא
לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה: דַּבְּרוּ אֶל-כָּל-עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ
הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׁה לְבַיִת-אֲבֹת שֵׁה לְבַיִת:

¹HASHEM said to Moses and Aaron in the land of Egypt, saying, ²"This month* shall be for you the beginning of the months, it shall be for you the first of the months of the year."

(יז:י) בְּמִדְבַר ② BAMIDBAR (10:10)

וּבְיוֹם שְׂמִיחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשְׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת
עַל עֲלֹתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

¹⁰ "On a day of your gladness, and on your festivals, and on your new moons, you shall sound the trumpets over your burnt-offerings and over your feast peace-offerings; * and they shall be a remembrance for you before your God; I am HASHEM, your God."

(ג:ג) דִּבְרֵי הַיָּמִים ③ DIVREI HA'YAMIM

וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל-חֹרֵם מֶלֶךְ-צֹר לֵאמֹר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם-דָּוִד אָבִי
וַתִּשְׁלַח-לוֹ אֲרָזִים לְבָנוֹת-לוֹ בַּיִת לְשֶׁבֶת בּוֹ: הִנֵּה אֲנִי בּוֹנֵה-בַיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵי לְהַקְדִּישׁ לוֹ לְהַקְטִיר לִפְנָיו קְטֹרֶת-סַמִּים וּמַעֲרֹכֶת תָּמִיד
וְעֹלוֹת לְבָקָר וּלְעֶרֶב לְשַׁבָּתוֹת וּלְחֳדָשִׁים וּלְמוֹעֲדֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם
זֹאת עַל-יִשְׂרָאֵל:

⁴ Solomon sent word to Hiram king of Tyre, saying, "Just as you did for my father David, when you sent him cedars to build himself a house to live in — ³ behold, I am building a Temple for the Name of HASHEM, my God, in which to sanctify Him, to burn incense of spices before Him, to [set] a permanent stack [of show-bread] and [to bring] burnt-offerings each morning and evening, and on Sabbaths and on New Moons and on the festivals of HASHEM, our God — a permanent duty upon Israel. *"

מלכים ד (4) KINGS
(13:15)

וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל-
 אָבִיו אֶל-הַקְּצָרִים: וַיֹּאמֶר אֶל-אָבִיו רֵאשִׁי וְרֵאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל-הַנְּעָר
 שָׂאֵהוּ אֶל-אִמּוֹ: וַיִּשְׂאֵהוּ וַיְבִיֵאֵהוּ אֶל-אִמּוֹ וַיָּשֶׁב עַל-בְּרֵכֶיהָ עַד-
 הַצְּהָרִים וַיָּמָת: וַתַּעַל וַתִּשְׁכְּבֵהוּ עַל-מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתִּסְגֹּר בַּעֲדוֹ
 וַתֵּצֵא: וַתִּקְרָא אֶל-אִישָׁהּ וַתֹּאמֶר שְׁלָחָה גַּא לִי אֶחָד מִן-הַנְּעָרִים
 וְאַחַת הָאֲתָנוֹת וְאֶרְוֶצָה עַד-אִישׁ הָאֱלֹהִים וְאֲשׁוּבָה: וַיֹּאמֶר מְדוּעַ
 אֲתִי הִלַּכְתִּי [אֶת הַלֵּכֶת ק] אֵלָיו הַיּוֹם לֹא-חֹדֶשׁ וְלֹא שַׁבָּת וַתֹּאמֶר
 שְׁלוֹם:

¹⁸ The boy grew up. It happened one day, he went out to his father, to the reapers [in the field]. ¹⁹ He said to his father, "My head! My head!" [His father] said to the attendant, "Carry him to his mother."
²⁰ He carried him and brought him to his mother; he sat in her lap until noon, and then he died. ²¹ She went up and laid him on the bed of the man of God, shut [the door] upon him and left.
²² She then called her husband and said, "Please send me one of the attendants and one of the donkeys, so that I can hurry to the man of God and return."
²³ He said, "Why are you going to him today? It is not a New Moon or a Sabbath!"*
 She replied, "It is well."

(27b) TALMUD SUKKA (5) סוכה (15)

איני - Is it indeed so, that one should not leave home on the festival?!
 מהאי - Why, R' Yitzchak said: מהאי - Why, R' Yitzchak said: מניין
 שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל - From where do we know that a
 person is obligated to visit his teacher during the festival?
 שונאמר - For regarding the woman from Shuneim,^[28] it is stated:
 "מדוע את הלכת אליו היום לא-חדש ולא שבת" - Why are you going
 to him (Elijah the prophet) today? [It is] neither a New Moon
 nor a Sabbath!^[29] - This verse implies דברחדש ושבת
 מהחייב איגיש לאקבולי אפיו רביה - that on the New Moon and the
 Sabbath a person is obligated to visit his teacher; and this is
 certainly true of the festivals as well.^[30] Now, if R' Eliezer rules
 that one may not leave his household on a festival, how can one be
 obligated to travel to greet his teacher?

(10a) SHVUOS (6) גדולות (11)

איברא ראש חדש נמי איקרי מועד - In truth, Rosh Chodesh, too,
 is called "an appointed occasion," - as Abaye said elsewhere. -
 כדאמר אבוי - For Abaye said:^[23] תמוז דההיא - For Abaye said:
 In that particular year [the beis din] made Tammuz a full month of thirty days.^[24] -
 קרא עלי דכתיב, קרא עלי - As it is written: He [God] proclaimed
 מועד לשבר בחורני - As it is written: He [God] proclaimed

(7) TALMUD SHABBOS (33)

מהו להוכיח ראש - They inquired in the academy: מהו להוכיח ראש - What is [the law] regarding whether one is required to mention the Rosh Chodesh blessing (Yaaleh VeYavo) in Grace After Meals? - אם תימצי לומר - If upon reflecting upon the first inquiry you conclude [and] say - that during Chanukah, because it is a Rabbinic festival,^[10] one need not mention Al HaNissim in Bircas HaMazon, ראש חודש - then it follows that on Rosh Chodesh, which is a Biblical holiday, one must mention Yaaleh VeYavo in Bircas HaMazon. - או דילמא בין דלא אסור בעשיית מלאכה - Or perhaps, because one is not forbidden to engage on Rosh Chodesh in the performance of the labors prohibited on Shabbos and Yom Tov,^[11] - לא מוקרינן - we need not mention Yaaleh VeYavo.

(8) TALMUD CHAGIGAH (18a) חול'ה (יח')

ROSH CHODESH WILL REFUTE this argument, ראש חודש יוכיח - FOR IT CONTAINS A MUSSAF OFFERING in its Temple service, שיש בו קרבן מוסף - AND yet THE PERFORMANCE OF LABOR IS PERMITTED on it! We should not be surprised, ומותר בעשיית מלאכה - then, to find that, although Chol HaMoed contains a mussaf offering in its Temple service, it is not subject to a prohibition against labor!^[12] - ? -

(10) RASHI חול'

ראשי חדשים. אין ציטוט מלאכה כל כך שאין הנשים ששוחות מלאכה בן והכי נמי אמרינן בחמ' ראש השנה (ד' פ"ג) גבי משואות משום ציטוט מלאכה לעם שני ימים ושמימי מפי טורי חוקן ז"ל שניתנה להם מצוה זו בשביל שלא פירקו נומיהן בעגל (תוספות). והני מלאכה בפרק מ"ה דברייתא דרבי אליעזר שמעו הנשים ולא ראו ליתן נומיהן לבעליהן אלא אמרו לכן אתם רוליס לעשות פסל ומכבה שאין צו כח להגיל ונתן הקב"ה סדרן של נשים בשולם הזה שיהו משמרות ראשי חדשים יוחד מן האנשים ולשה"צ קן עתידות להתחדש כמו ראשי חדשים שנאמר ההחדש כנשר נערייבי ע"כ ומקרא מסייע דכתיב אשר נכתרה שם ביום המעשה (שמואל א' כ) ופרנס ינתן ביומא דמולא והתם נמי גבי ר"ח קא' דקאמר ליה מחר תודע וקרי ליה לערב ר"ח יום המעשה אלמא ראש חדש לאו יום המעשה הוא ומעיד נמי לאו ציטוט מלאכה לעם שהרי בחן לבית הכנסת יוחד מימות החול לפי שאין עושין צו מלאכה אלא בדבר האבד :

(9) TALMUD MEGILLA חול'ה (כז')

Come learn a proof from the following Baraisa: זה - תא שמע - THIS IS THE GENERAL RULE: ANY day ON WHICH THERE IS A LOSS OF WORK caused TO THE PEOPLE by keeping them late in the synagogue, בגון תענית צבור - SUCH AS ON A PUBLIC FAST^[2] AND TISHAH B'AV,^[3] ושאין - קורין ג' - THREE PEOPLE are called to READ the Torah.^[4] - AND days ON WHICH THERE IS NO LOSS OF WORK caused TO THE PEOPLE by keeping them late in the synagogue, בגון ראשי חודשים וחולו של מועד - SUCH AS ON ROSH CHODESH^[5] AND CHOL HAMOED,^[6] - קורין ד' - FOUR PEOPLE are called to READ the Torah.

(11) TOSFOS חול'ה

ישאין בן ציטוט מלאכה כגון ראש חדש קריין לרבעה. וקשיא דהא בפרק אין דורשין בתענית (דף י"א וס"ג) אמרינן ראש חדש יוכיח שיש צו קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה וי"ל דודאי מותר הוא בעשיית מלאכה לאנשים אבל נשים אסורות במלאכה לפי שלא פירקו נומיהן במעשה העגל :

TUR (12) אור איה (ס"ג)

והכי נמי איתא בירושלמי הני נשי דנהיגי דלא
למיעבד עבידתא בריש ירחא מנהגא ואיתא בפרק
(מ"ד) [מ"ה] מפרקי דרבי אליעזר לפי שלא רצו
נשים ליתן נזמיהן לבעליהן במעשה העגל יד
לכך נתן להן הקב"ה שכרן שיהו משמרות ראשי
חדשים יותר מהאנשים. (א) (ב)

TUR QUOTING BROTHER (13) אור איה

ושמעתי מאחי הרב
יהודה טעם לדבר לפי שהמועדים נתקנו כנגד
האבות פסח כנגד אברהם דכתיב (בראשית יח ו)
לושי ועשי עוגות ופסח היה שבועות כנגד יצחק
שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו
של יצחק. סוכות כנגד יעקב דכתיב (בראשית לג יז)
ולמקנהו עשה סוכות יד וי"ב ראשי חדשי השנה
שגם הם (ט) נקראים מועדים יח כנגד י"ב שבטים יט
וכשחטאו בעגל ניטלו מהם וניתנו לנשותיהם [ב]
לזכר שלא היו באותו חטא:

AVUBRAHAM (14) אברהם

האבודרהם (סדר תפלות ר"ח) הביא מדרש המבארת שייכות ר"ח לנשים:
על שם שנזדרזו הנשים לנדבת המשכן שנאמר "ויבואו האנשים על הנשים",
והוקם באחד בניסן, ולא רצו להביא נזמיהן לעגל, נתן להן שכרן שהן
משמרות ראשי חדשים.

DARCHEI MOSTE (15) דרכי משה (רמ"א)

(א) ובאור זרוע (ח"ב סי' תנ"ד) כתב עוד טעם אחר וז"ל לפי שבכל חדש וחדש האשה מתחדשת וטובלת וחוזרת לבעלה והיא חביבה
עליו כיום החופה טן כשם שהלבנה מתחדשת (כך) בכל חדש (והם) [והכל] מתאווים לראותה כך האשה [כשהיא] מתחדשת בכל חדש (ל) בעלה
(ו) מתאוה לה וחביבה עליו כאלו היתה חדשה ולכך הוי ראש חדש יום טוב של נשים עכ"ל טן:

SHULCHAN ARUCH (16) פרשת ארוך (סי' תי"ט)

הלכות ראש חודש

תיז ובו סעיף אָחד:

(א) (ב) אֲרָאשׁ-חֹדֶשׁ מִתְרַבֵּעַ בְּעֵשֶׂיַת מְלָאכָה. (ג) (ד) *וְהַנְּשִׂיִם שְׁנוּהֲגוֹת שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלָאכָה *הוא בְּמִנְהַג טוֹב: הגה וְאִם הַמְּנַהֵג לַעֲשׂוֹת מְקַצֵּת מְלָאכֹת וְלֹא לַעֲשׂוֹת קֶצֶתוֹ, (ד) אֲזַלְיִן בְּתַר (ג) [ג] הַמְּנַהֵג (כ"ט):

MISHNA BERURAH (17) משנה ברורה

(ב) וְהַנְּשִׂיִם שְׁנוּהֲגוֹת. אֲבָל אִם נִהְגוּ (ו) אֲנָשִׁים, אֵין זֶה מְנַהֵג קָלִל:

ARUCH HA'SHULCHAN (18) ארוך השולחן

ו ר"ח מותר במלאכה והנשים שנוהגות שלא לעשות מלאכה בר"ח איתא בירושלמי פ"א התענית ובפרקי דר"א (פמ"ד) שהוא מנהג טוב לפי שרא רצו ליהן נזמיהן לבעריהן על עשיית הענג לפיכך ניתנה להן תוספת יו"ט בר"ח ואם יש מנהג לעשות מקצת מלאכות ומקצת שלא לעשות הורבין אחר המנהג ודוק כשירדוע שמכבר המנהג כן אבל בסתמא אסורות הנשים בכל המלאכות והנה אצרינו נשי בעלי בתים אין עושות מלאכה ונשים העוסקות באומנות עושות מלאכה וצ"ל דלא קבילו עליהו להפסיד פרנסתן:

(לב,בג) ויאמר אליהם אהרן פרקו
נזמי הזהב אשר באזני נשיכם וגו'
ויתפרקו וגו' נזמי הזהב אשר
באזניהם וגו'.

ואגב נפרש דברי חז"ל (מדרש תהילים
הובא בילקוט שמעוני ירמיה לא, רמז שטו)
בעולם הזה הקב"ה מחזר על ישראל שיעשו
רצונו ויחזרו בתשובה, אבל לעתיד לבא
ישראל מחזרים על הקב"ה שיעשו רצונו
שנאמר "נקבה תסובב גבר", ע"כ. פירוש
שכמו שבעוה"ז החתן מחזר אחר אבידתו
(קידושין ב:) והוא מחפש אחר הכלה, כן
הקב"ה מחזר אחר הכלה - כנסת ישראל. אבל
לעתיד תאמר הכלה (הכוונה על בני ישראל)
"אני חומה" לסבוב ולחזור אחר הגבר פי
הקב"ה, ולחפש איך להתדבק בו יתי שלא
לבוא ח"ו לידי שום מכשול. ומסיים המדרש
(שם) א"ר סימון בשם ר' שמעון חסידא
בעולם הזה אדם לוקט תאנים בשבת אין
התאנה אומרת לו כלום, אבל לעתיד לבא היא
צוחת ואומרת שבת הוא, בעוה"ז אדם הולך
ומשמש עם אשתו נדה אין מי שיעכבנו, אבל
לעת"ל האבן זועקת ואומרת לו נדה היא, ע"כ,
והיינו אף שלעתיד לבא יתבטל היצר הרע,
אבל שגיאות מי יבין ויכול אדם להכשל בשוגג
שישכח ששבת היום או שתראה אשתו טפת
דם כחרדל ולא תרגיש, ואז ישמור הטבע את
האדם, כמו הנקבה שתסובב האדם כמו
חומה.

ולא רצו הנשים ליתן נזמיהם לע"ז כדאי
בפרקי דר"א (פרק מה), ונתן להן הקב"ה
שכרן בעוה"ז שהן משמרות ראשי חדשים
יותר מן האנשים, ונתן להן שכר לעוה"ב שהן
עתידות להתחדש כמו ראשי חדשים, עיי"ש.
להבין דברי חכמים שקשרו שכר הנשים
לראשי חדשים, י"ל על פי הכתוב (ירמיה
לא, כא) "כי ברא ה' חדשה בארץ נקבה תסובב
גבר", ואמרו חז"ל (יבמות סב:) כל אדם שאין
לו אשה שרוי בלא חומה דכתיב "נקבה
תסובב גבר", והיינו שהאשה היא חומה
לשמור בעלה מלתור אחר עיניו ולבו, והיא
משמרתו מן העבירות, ובלא אשה הרי הוא
כעיר פרוצה לכל פתויי היצר. אמנם לשון
הפסוק מורה שכל זה יהיה לעתיד לבא, ואז
תתחדש שתגדל יראת שמים של האשה יותר
משל האיש, אבל לא בעולם הזה.
והנה חידוש הלבנה בכל ראש חודש מעורר
על העולם העתיד להתחדש, וכמו שאומרים
בברכת קידוש הלבנה "וללבנה אמר שתתחדש
וכו' שהם עתידים להתחדש כמותה", ולכן
במעשה העגל שהתנהגו הנשים בבחינת
"חומה" ורצו להציל בעליהן מעבירה אז ניתן
להם חגיגת ראש חודש שהוא היום טוב של
העתיד שאז תתקיים הנבואה של "נקבה
תסובב גבר". ולעתיד יהיה שכרן שהן עתידות
להתחדש כמו ראשי חדשים ותגדל יראת
שמים של הנשים יותר מיראת האנשים. ולרמז
ענין זה שלעתיד "נקבה תסובב גבר" מנהג
ישראל לסבוב עם הכלה סביבות החתן בשעת
החופה.

ויג] אמר להם: צאו וראו איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר: עין טובה. רבי יהושע אומר: חבר טוב. רבי יוסי אומר: שכן טוב. רבי שמעון אומר: הרואה את הנולד. רבי אלעזר אומר: לב טוב. אמר להם: רואה אני את דברי אלעזר בן עזר מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם.

PIRKEI AVOS (20) ספרי אבות (כ: ט)

[13] He said to them: Go out and discern which is the proper way to which a man should cling. Rabbi Eliezer says: A good eye. Rabbi Yehoshua says: A good friend. Rabbi Yose says: A good neighbor. Rabbi Shimon says: One who considers the outcome of a deed. Rabbi Elazar says: A good heart. He [Rabban Yochanan ben Zakkai] said to them: I prefer the words of Elazar ben Arach to your words, for your words are included in his words.

ויאמר יהוה אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה-לו עזר בנגדו: ויצר יהוה אלהים מן האדמה כל-חית השדה ואת כל-עוף השמים ויבא אל-האדם לראות מה יקרא-לו וכל אשר יקרא-לו האדם נפש חיה הוא שמו: ויקרא האדם שמות לכל-הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה ולאדם לא מצא עזר בנגדו: ויפל יהוה אלהים ותרדמה על-האדם וישן ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה: ויצר יהוה אלהים את-הצלע אשר לקח מן-האדם לאשה ויבאה אל-האדם: ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה-זאת: על-כן יעזב-איש את-אביו ואת-אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד:

BERESHSI (21) בראשית (כ: ח)
 קינה ישיבה - first woman to give birth

¹⁸ HASHEM God said, "It is not good that man be alone; I will make him a helper corresponding to him." ¹⁹ Now, HASHEM God had formed out of the ground every beast of the field and every bird of the sky, and brought them to the man to see what he would call each one; and whatever the man called each living creature, that remained its name. ²⁰ And the man assigned names to all the cattle and to the birds of the sky and to every beast of the field; but as for man, he did not find a helper corresponding to him.

ישע - שרה
 יעז - ריקב
 קינה - אשה איך זן סלח
 קינה הולך - אלוני

²¹ So HASHEM God cast a deep sleep upon the man and he slept; and He took one of his sides and He filled in flesh in its place. ²² Then HASHEM God fashioned the side that He had taken from the man into a woman, and He brought her to the man. ²³ And the man said, "This time it is bone of my bones and flesh of my flesh. This shall be called Woman, for from man was she taken." ²⁴ Therefore a man shall leave his father and his mother and cling to his wife and they shall become one flesh.

הכבוד (כ: י)
 Deep insight into your character

TALMUD NIDDA (22) נדה (נה:)
 מ"ט דרבי דנתיב ר' יובן ה' [אלהים] את הצלע מלמד שנתן הקב"ה בינה ובינה יתירה באשה יותר מבאיש

חידוש הלצנה מורה על כח הכתחדשות
 צנצ' וכמו שאומרים בנוסח הצרכה צעה קידוש
 הלצנה, שכל עתידים להתחדש כמותה. וצעה
 שניתן לצניי הפרשה של החודש הזה לכם, ניתן
 לכם כח הכתחדשות, שעלי מורה חידוש הלצנה,

(23) אור גלגליהו
 OHR
 GEDALYAHU

PIRKEI AVOS (20) סניקי אבות (ג: ט)

[ג] אָמַר לָהֶם: צֵאוּ וּרְאוּ אִיזוֹ הַיָּדְרָךְ טוֹבָה שֶׁיִּדְבֶּק בָּהּ הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: עֵינַי טוֹבָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: חֶבֶר טוֹב. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: שָׁכֵן טוֹב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: הַרוֹאֵה אֶת הַנוֹלֵד. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: לֵב טוֹב. אָמַר לָהֶם: רוֹאֵה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְדַּן מִדְּבָרֵיכֶם, שֶׁבְכָלֵל דְּבָרָיו דְּבָרֵיכֶם.

[13] He said to them: Go out and discern which is the proper way to which a man should cling. Rabbi Eliezer says: A good eye. Rabbi Yehoshua says:

A good friend. Rabbi Yose says: A good neighbor. Rabbi Shimon says: One who considers the outcome of a deed. Rabbi Elazar says: A good heart. He [Rabban Yochanan ben Zakkai] said to them: I prefer the words of Elazar ben Arach to your words, for your words are included in his words.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֵיטֵב הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה-לוֹ עֹזֵר כְּנֶגְדּוֹ: וַיִּצַּר יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הָאָדָמָה כָּל-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל-הָאָדָם לְרֹאוֹת מַה יִּקְרָא-לוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא-לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ: וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל-הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא-מָצָא עֹזֵר כְּנֶגְדּוֹ: וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים וַתִּרְדָּמָה עַל-הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אֶחָת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה: וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים וְאֶת-הַצֶּלַע אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיִּבְרָא אֶל-הָאָדָם: וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעַם עֵצָם מֵעַצְמִי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחְתָּ-זֹאת: עַל-כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד:

¹⁸ HASHEM God said, "It is not good that man be alone; I will make him a helper corresponding to him." ¹⁹ Now, HASHEM God had formed out of the ground every beast of the field and every bird of the sky, and brought them to the man to see what he would call each one; and whatever the man called each living creature, that remained its name. ²⁰ And the man assigned names to all the cattle and to the birds of the sky and to every beast of the field; but as for man, he did not find a helper corresponding to him.

²¹ So HASHEM God cast a deep sleep upon the man and he slept; and He took one of his sides and He filled in flesh in its place. ²² Then HASHEM God fashioned the side that He had taken from the man into a woman, and He brought her to the man. ²³ And the man said, "This time it is bone of my bones and flesh of my flesh. This shall be called Woman, for from man was she taken." ²⁴ Therefore a man shall leave his father and his mother and cling to his wife and they shall become one flesh.

BERESHIS (21) בראשית (ג: יח)

TALMUD NIODA (22) נדה (א: ט)

מ"ט דרבי דכתיב "ויבן ה' אלהים" את הצלע מלמד שנתן הקב"ה בינה ובינה יתירה באשה יותר מבאיש

חידוש הלננה מורה על כח הכתחדשות
נצנצ, וכמו שאומרים בנוסח הצרכה נפת קידוש
הלננה, שחס עתידים להתחדש כמוסה. ונפת
שניתן לנצני הפרשה של החודש הזה לכם, ניתן
לכם כח הכתחדשות, שעלי מורה חידוש הלננה,

(23) אור גלגליה

OHR
GEDALYAHU